

The background of the slide features a collection of Euro currency. In the upper right, there are 20 and 50 Euro banknotes with several coins (1, 2, and 5 Euro) resting on them. In the lower left, a 50 Euro banknote is partially visible. In the lower center and right, there is a 50 Euro banknote and a large pile of various Euro coins (1, 2, and 5 Euro).

Actualiteiten Provinciale inkomstenbronnen

Technische briefing Statencommissie Financiën en Bestuur
20 april 2020

Actualiteiten Provinciale inkomstenbronnen

➤ Belastinggebied

- Motorrijtuigenbelasting
- Verkenning belastinggebied

➤ Provinciefonds

- Herijking normering- / verdeelsystematiek

➤ Decentralisatie-uitkeringen

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

Algemeen

- Het heffen van provinciale opcenten op de MRB is vastgelegd in de provinciewet.
- Het aantal opcenten MRB dat provincies mogen heffen voor de belastingtijdvakken die na 31 december 2019 aanvangen, bedraagt ten hoogste 115,0 opcenten [opcententarief Noord-Holland is op dit moment 67,9 opcenten].
- Het heffen van opcenten MRB is een algemeen fiscaal instrument. De opbrengsten ervan zijn onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen van de provinciale begroting. Het is geen specifiek fiscaal beleidsinstrument en dekkingsmiddel voor het provinciaal mobiliteitsbeleid.
- De opcenten MRB vormen de belastingcapaciteit van provincies. Het is één van de maatstaven die wordt meegenomen voor de verdeling van middelen uit het Provinciefonds. Hoe hoger de belastingcapaciteit, des te lager de Provinciefondsuitkering. Sinds 2012 wordt voor de belastingcapaciteit een rekentarief van 65,9 opcenten gebruikt in de berekening van het provinciefonds. Dit betekent dat de bruto-provinciefondsuitkering per provincie wordt gekort met de berekende opcentenopbrengst van 65,9 opcenten.

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

MRB-tarief en provinciale opcenten

- Het aantal opcenten is voor alle motorrijtuigen [personenauto's en motorrijwielen] gelijk. Van andere categorieën weggebruikers zoals bestelauto's, bussen en vrachtauto's worden geen provinciale opcenten geheven.
- De provinciale opcenten zijn een percentage van de (gefixeerde) hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting, zoals het tarief daarvan is vastgesteld op 1 april 1995.
- Het tarief van de motorrijtuigenbelasting hangt af van de brandstof en het gewicht van het voertuig.

Aantal voertuigen (incl. motoren)	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019
0 t/m 1.050 kg	40,30%	39,90%	39,10%	38,50%
1.051 t/m 2.050 kg	57,40%	57,60%	58,50%	59,00%
2.051 t/m 3.050 kg	2,20%	2,30%	2,30%	2,30%
3.051 t/m 3.551 kg	0,10%	0,20%	0,20%	0,20%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Opcenten per provincie

Provincie	2018	2019	2020
Groningen	89,3	90,4	91,8
Friesland	70	71,1	87
Drenthe	92	92	92
Overijssel	79,9	79,9	79,9
Flevoland	79	79,8	80,6
Gelderland	89,2	89,2	87,2
Utrecht	72,6	72,6	73,6
Noord-Holland	67,9	67,9	67,9
Zuid-Holland	90,4	90,4	90,4
Zeeland	82,3	89,1	89,1
Noord-Brabant	76,1	76,1	78
Limburg	77,9	77,9	77,9

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

Ontwikkeling brandstofgebruik voertuigen

- Onderstaand overzicht geeft de ontwikkeling aan in het soort brandstof van de voertuigen (incl. motoren) vanaf 2015 t/m 2019. De toename van het aantal elektrische voertuigen in 2019 is opvallend.

Aantal voertuigen (incl. motoren)	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
Benzine	1.087.296	1.108.350	1.132.844	1.157.701	1.209.465
Diesel	181.922	180.091	178.935	175.768	178.368
Electro	2.591	3.618	5.321	8.932	19.911
Waterstof	–	–	–	–	8
Gas	6.200	5.830	5.523	5.359	5.218
Aardgas	2	1.295	1.451	1.688	1.620
Overige	22	41	81	120	157
Schoongas	16.133	15.027	13.841	12.833	11.863
Totaal	1.294.166	1.314.252	1.337.996	1.362.401	1.426.610

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

Ontwikkeling grootwagencarporters

- Sinds 2016 werkt direct en egaliserend werkend door in de verdeling van het provinciefonds. Onderstaand overzicht geeft inzicht in het aantal voertuigen van grootwagencarporters in Nederland en het aantal voertuigen in de provincie Noord-Holland. Vanaf 2017 is het aantal lease-voertuigen in de provincie Noord-Holland sterk gestegen.

Nederland	31-12-2013	31-12-2014	31-12-2015	31-12-2016	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
Personenauto's	423.588	450.366	492.712	505.212	528.296	557.453	572.348
Motoren	480	331	337	386	422	450	339
	424.068	450.697	493.049	505.598	528.718	557.903	572.687
Noord-Holland							
Personenauto's	59.464	56.687	70.895	69.050	78.944	90.903	166.783
Motoren	76	65	64	107	117	129	76
	59.540	56.752	70.959	69.157	79.061	91.032	166.859
Aandeel Noord-Holland							
Personenauto's	14%	13%	14%	14%	15%	16%	29%
Motoren	16%	20%	19%	28%	28%	29%	22%

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

Ontwikkeling korte termijn

- In het Klimaatakkoord is opgenomen om – net als in het verleden bij Autobrief II – elektrische personenauto's tot en met 2024 vrij te stellen van de MRB en daarmee in principe ook van opcenten.
- Prognose elektrische personenauto's in het voertuigenpark Noord-Holland: van 0,43% in 2018 naar 36,63% in 2030 [bron: Significant APE].
- Het Rijk en het Interprovinciaal Overleg (IPO) hebben afgesproken om de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) een zwaarwegend advies uit te laten brengen over de vraag in hoeverre de beleidsvoornemens van het Rijk gerelateerd aan de provinciale opcenten tot een substantiële wijziging in inkomsten van provincies leiden. Het gaat hierbij om de gevolgen tot en met 2024. Het advies wordt dit voorjaar verwacht.

Motorrijtuigenbelasting [MRB]

Ontwikkeling lange termijn

Een ander of ‘anders’ belastinggebied is mogelijk wenselijk en/of waarschijnlijk noodzakelijk?

- De houdbaarheid van de autobezit als grondslag staat door allerlei ontwikkelingen volop ter discussie, ondanks de beperkingen van de stimulering van de elektrische auto's in het definitieve klimaatakkoord.
- De wijze waarop op dit moment leaseauto's zijn verdeeld over de provincies werkt verstorend op de inkomsten van de individuele provincies en kan in de toekomst nog meer verstoren bij een ongewijzigde grondslag.
- Een betere aansluiting van het provinciaal belastinggebied op het takenpakket van provincies zou moeten worden gezien. Het betrekken van de verschuiving van de lastendruk voor de burger en/of ondernemer kan hierbij ook een belangrijk element zijn.
- Bouwstenen voor verbeteringen van het belastingstelsel en rekeningrijden worden in kaart gebracht voor de volgende kabinetsperiode.

Provinciaalbelastinggebied

Verkenning lange termijn

Randvoorwaarden voor de verkenning van een ander of ‘anders’ belastinggebied.

- De autonomie van provincies moet overeind blijven en er dienen voldoende sturingselementen op de inkomsten door provincies behouden blijven.
- Een macro-benadering van een stabiele grondslag en opbrengst zou het uitgangspunt kunnen zijn, zodat onderhandelingen met het Rijk gevoerd worden zonder dat de individuele effecten voor provincies leidend worden. De discussie over de herverdeeleffecten dient in een later stadium gevoerd te worden.
- Een macro-benadering past beter in relatie tot andere trajecten die lopen in het kader van bestuurlijke verhoudingen. De verkenningen moeten worden gezien binnen andere ontwikkelingen in de financiële verhoudingen met het Rijk, zoals de herijking van het provinciefonds en de wijze waarin deze nieuwe vormen van heffing (kunnen) worden vereffend.
- Het aspect van de perceptiekosten is zeer relevant. Het aansluiten bij grondslagen van andere overheidslagen, zoals provinciale OZB-heffing, ingezetenenheffing zijn juist door de beperking van de perceptiekosten interessant en worden niet direct uitgesloten.

Provinciaal belastinggebied

Scenario–analyse provinciaal belastinggebied

[ambtelijke IPO–verkenning i.s.m. Significant APE]

Scenario's voor de eerste verkenning van een ander of 'anders' belastinggebied.

1. Handhaven van het huidige belastinggebied [MRB] en systematiek.
2. Aanpassingen in het huidige belastinggebied [scenario rekeningrijden] maar wel blijven vasthouden aan de opcentensystematiek.
3. Complete wijziging van het belastinggebied, gerelateerd aan de discussie over het takenpakket van provincies. Scenario's provinciale ingezetenenheffing per inwoner of per huishouden zijn verkend.
Nog niet verkend zijn scenario's provinciale onroerende zaakbelasting (OZB), scenario's loon- en inkomstenbelasting, scenario's uitbreiding naar bv. afvalstoffenheffing, waterbelasting, energiebelasting.

Voor de analyse van mogelijke provinciale belastinggebieden is een kader van afwegingscriteria gebruikt [herkenbare grondslag, stabiliteit inkomsten, heffingskosten, effect lastendruk, herverdeeffecten, bestuurlijke verhouding, relatie tot inkomensbeleid].

Provinciaal belastinggebied

Bevindingen op hoofdlijnen scenario-analyse

[ambtelijke IPO-verkenning i.s.m. Significant APE]

Handhaven van het huidige belastinggebied [MRB]	Aanpassingen in het huidige belastinggebied [scenario rekeningrijden]	Complete wijziging van het belastinggebied [scenario ingezetenenheffing]
- Moeilijk herkenbaar als provinciale belasting.	- Moeilijk herkenbaar als provinciale belasting.	- Vergroot de herkenbaarheid als provinciale belasting.
- Stabiele inkomstenbron met potentiële groei.	- Minder stabiele groei op gebruik en niet op bezit.	- De stabiliteit hangt samen met de bevolkingsontwikkeling.
- De kosten voor heffing zijn beperkt.	- De kosten voor heffing zullen hoger zijn.	- De kosten voor heffing zullen hoger zijn.
- Lastendruk ligt bij autobezitter.	- Bij gelijke inkomsten als uit de opcenten, zal de collectieve lastendruk niet stijgen.	- Bij gelijke inkomsten als uit de opcenten, zal de collectieve lastendruk niet stijgen.
- Geen herverdeeleffecten inwoners/bedrijven.	- Herverdeeleffect: verschuiving van bezit naar gebruik.	- Herverdeeleffect: verschuiving in belastingplichtigen Elk huishouden gaat betalen.
- Mogelijkheid om de hoogte van opcenten te bepalen.	- Afhankelijk van de inrichting, mogelijk het bepalen van de hoogte van de heffing per kilometer.	- Afhankelijk van de inrichting, mogelijk het bepalen van de hoogte van de heffing per inwoner of huishouden.
- MRB en opcenten MRB zijn niet gebaseerd op inkomensbeleid.	- Rekeningrijden is niet in strijd met het inkomensbeleid.	- Ingezetenenbelasting is niet in strijd met het inkomensbeleid.

Provinciefonds

Herijken normering- / verdeelsystematiek

- Afspraak dat de ontwikkeling van provinciefonds gelijke tred zou moeten houden met de rijksuitgaven. Deze afspraak, de normeringssystematiek, is gestart in 1995, is in beginsel voor onbepaalde tijd en bestaat uit een rekenkundige uitkomst en een bestuurlijke weging.
- Afhankelijkheid van uitgavenritme Rijk. Provincies ondervinden gedurende een lopend begrotingsjaar inkomstenschommelingen als gevolg van de huidige systematiek. De onderuitputting bij het Rijk heeft afgelopen jaar gezorgd voor negatieve bijstellingen van het accres.
- De normeringssystematiek wordt op dit moment geëvalueerd. Parallel aan dit onderzoek naar de normeringssystematiek vinden onderzoeken plaats naar mogelijke hervormingen van het gemeentelijk en provinciaal belastinggebied, de ontwikkeling van de interbestuurlijke verhoudingen en de uitkeringsmechanismen binnen het gemeente- en provinciefonds.
- Herverdeeleffecten tussen provincies op basis van belastingcapaciteit en eigen vermogen. Uitgangspunt bij de verdeling zijn de mogelijkheden van een medeoverheid om een gelijk voorzieningenniveau te kunnen realiseren als een vergelijkbare medeoverheid, bij een gelijke belastingdruk.

Decentralisatie–uitkeringen

Beperkt aantal decentralisatie–uitkeringen

- Decentralisatie–uitkeringen maken net als de algemene uitkering deel uit van het provinciefonds, maar hebben een eigen verdeling. Decentralisatie–uitkeringen zijn net als de algemene uitkering vrij besteedbaar. Een decentralisatie–uitkering (DU) wordt gegeven voor een bijzondere taak van vaak korte duur hebben.
- Voor provincies is in vergelijking met gemeenten het aantal decentralisatie–uitkeringen veel minder. De omvang van decentralisatie–uitkeringen provincies bedraagt € 316 miljoen [o.b.v. septembercirculaire 2019].
- Voor Noord–Holland zijn de decentralisatie–uitkeringen beperkt. De omvang van decentralisatie–uitkeringen Noord–Holland bedraagt € 8,15 miljoen; 2,6% van totale omvang [o.b.v. septembercirculaire 2019]. Het betreft Projecten Verkeer en Vervoer, Bodemsanering, Programma Impuls Omgevingsveiligheid, Monumentenzorg, MKB Topsectoren, Gebiedsaanpak Veenweiden en Jong Leren Eten.